

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายนราธิป แก้วกล้า

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๕๐ หมู่ ๑ ตำบลไม้กลอน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ

โทรศัพท์ ๐๙๙ ๓๓๕ ๗๕๙๔ Facebook : Narathip Kaewkla Line : ๐๙๙๓๓๕๗๕๙๔

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๔

ปัจจุบันอายุ ๕๓ ปี

๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

สถาบันการศึกษา โรงเรียนพนาศึกษา

คณะ/สาขาวิชา

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ประมาณ ๒๘๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ไร่นาสวนผสม

๒.แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๔ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

แปลงเรียนรู้ที่ ๒ การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แปลงเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

แปลงเรียนรู้ที่ ๔ การเลี้ยงหอยสีทอง(หอยประทุมทอง)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การเลี้ยงหอยสีทอง(หอยประทุมทอง)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ ๑ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

หลักสูตรที่ ๒ การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรที่ ๓ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ ๑ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

หลักสูตรที่ ๒ การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ ๑ การเลี้ยงหอยสีทอง(ประทุมทอง)

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่ ๑ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ วัตถุประสงค์หลักของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพคือ การปรับปรุงและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อดินและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว รวมทั้งเป็นการเพิ่มจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ให้แก่ดิน เป็นการส่งเสริมการทำเกษตรที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รูปแบบในการถ่ายทอดความรู้ : สาธิตโดยเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ตั้งแต่การเตรียมวัสดุ สถานที่ และวิธีการนำไปใช้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบของ ศพก.หลัก มีตำแหน่งทางด้านการเกษตรหลายด้าน เช่น ประธาน ศพก.ระดับจังหวัด ประธาน ศพก.หลัก ระดับอำเภอ และยังเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ ทำให้มีโอกาสเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในดำเนินงานขับเคลื่อนการเกษตรระดับจังหวัด ได้แสดงถึงความต้องการหรือการแก้ปัญหา ผ่านเวทีระดับจังหวัดอยู่หลายเวที และยังเป็นแกนกลางการเชื่อมโยงการบูรณาการในหลายๆ หน่วยงาน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.(แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

บทบาทของ เจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “เกษตรกรต้นแบบ” มีความสำคัญมากในการจัดทำแผนของ ศพก. โดยเจ้าของศูนย์ไม่ใช่เพียงผู้ให้สถานที่ แต่เป็น “แกนนำหลัก” ที่มีบทบาทในหลายด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์ให้ตอบโจทย์เกษตรกรในพื้นที่จริง

บทบาทและการมีส่วนร่วมของเจ้าของศูนย์ในการจัดทำแผน ศพก.ดังนี้

๑. สะท้อนปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

- เจ้าของศูนย์มักเป็นเกษตรกรที่มีประสบการณ์ตรง
- ช่วยวิเคราะห์สภาพปัญหา แรงงาน แหล่งน้ำ สภาพดิน ตลาด และความต้องการฝึกอบรมได้อย่างชัดเจน

๒. ร่วมออกแบบกิจกรรมของ ศพก.

- เสนอแนวทางการจัดอบรม การสาธิตเทคโนโลยี หรือองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับพื้นที่
- ช่วยกำหนดเนื้อหา รูปแบบ และเวลาให้เหมาะกับเกษตรกรเป้าหมาย

๓. วางแผนการใช้พื้นที่และทรัพยากรของศูนย์

- เช่น กำหนดพื้นที่สำหรับแปลงสาธิต โรงเรือน หรือการทดลอง
- ร่วมวางแผนการจัดการดูแลแปลงเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๔. เป็นตัวกลางระหว่างหน่วยงานรัฐกับชุมชน

- รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนเกษตรกร และสื่อสารต่อไปยังเจ้าหน้าที่
- สร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์

๕. ร่วมติดตามและประเมินผล

- ช่วยประเมินว่าแผนที่ทำไว้สอดคล้องกับความต้องการจริงหรือไม่
- เสนอแนะแนวทางปรับปรุงในปีต่อไป

๖. ส่งเสริมการเรียนรู้และขยายผล

- นำเสนอแนวคิดการพัฒนาศูนย์ให้เป็นต้นแบบของเกษตรกรรายอื่น
- พัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้นของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มาจากแนวคิดในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชน ด้วยการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงความรู้ เทคโนโลยี และแนวทางการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกร "เรียนรู้ พัฒนา และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน"

จุดเริ่มต้นของ ศพก.

ตามที่ กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ศพก. ให้ “ศพก. เป็นของชุมชน ที่เป็นแหล่งสร้างสรรค์นวัตกรรม บ่มเพาะเกษตรกร และให้บริการด้านการเกษตร เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ และชุมชนเกษตรสู่ความยั่งยืน” โดยมีวัตถุประสงค์ให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และเพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่นั้น

ศพก.หลักอำเภอพนา จึงอยากส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน เนื่องจากในพื้นที่อำเภอพนามี การทำ การเกษตรที่หลากหลายและได้เห็นปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ วัตถุประสงค์เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริม การทำเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การทำการเกษตรแบบดั้งเดิมมักประสบปัญหาเรื่องผลผลิตที่ไม่แน่นอนและไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ ทำให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูกและดูแลพืชผักได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนในการทำการเกษตร และเป็นการทำการเกษตรที่ปลอดภัยต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร เช่น การใช้รถไถและยกทรงในโรงเรือนผัก ถือเป็นหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนแรงงาน และยกระดับคุณภาพการเพาะปลูก โดยเฉพาะในการเตรียมดินให้เหมาะสมกับการปลูกผักในระบบควบคุม ขั้นตอนการประยุกต์ใช้รถไถยกทรงในโรงเรือนผัก ต้องศึกษาสภาพพื้นที่โรงเรือน วัดขนาดพื้นที่ ความกว้าง ความยาว ความสูงของโรงเรือน เพื่อป้องกันการเกิดความเสียหายของโรงเรือน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด) การทำการเกษตรโดยใช้ หลักวิชาการ เป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มผลผลิต ลดความเสี่ยง และพัฒนาเกษตรกรให้ยั่งยืน โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับปัญหาสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง และการระบาดของโรคแมลง ดังนั้นการเลือกช่วงปลูกที่เหมาะสม และการปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จึงเป็นหัวใจหลักของการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ วางแผนการปลูกพืชตามฤดูกาลและภูมิอากาศ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๖ ไร่ -งาน -วา

๑.๒) ผัก พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่ -งาน -วา

๑.๓) ถั่วเขียว พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่ -งาน -วา

๑.๔) มะม่วง พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่ -งาน -วา

๑.๕) ฝรั่ง พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่ -งาน -วา

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๖ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาตุก จำนวน ๓,๐๐๐ ตัว

๒.๒) หอยสีทอง (ประทุมทอง) จำนวน ๘๐,๐๐๐ ตัว

๒.๓) ปลาตะเพียน จำนวน ๓,๐๐๐ ตัว

๒.๔) ปลานิล จำนวน ๓,๐๐๐ ตัว

๒.๕) ปลาบึก จำนวน ๒๐๐ ตัว

๒.๖) ปลาหีบพิม จำนวน ๑๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว จำนวน ๒ ตัว

๓.๒) ไก่พื้นบ้าน จำนวน ๕๕๐ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) พริกสวน จำนวน ๑ ไร่

๔.๒) มันเทศ จำนวน ๑ งาน

๔.๓) สมุนไพร จำนวน ๒ ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้ามีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ข้าว เป็นเงิน ๓,๒๕๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๒๕๐ บาท/ไร่

รายได้ ๗,๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ผัก เป็นเงิน ๙,๒๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๙,๒๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๓๔,๕๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก

เฉลี่ยรายได้วันละ ๘๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปลาแคดเดียว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๓,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปลา หอย

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๒,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว วัว ไม้ผล

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง) การจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเกษตรกรและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้จาก พื้นที่จริง และ เกษตรกรต้นแบบ ซึ่งการมี ศพก. ในพื้นที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มเกษตรกร และระดับชุมชน ดังนี้:

ประโยชน์ที่ได้รับจาก ศพก.

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง (เจ้าของศูนย์ / เกษตรกรต้นแบบ) ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการเกษตร ได้เป็นผู้นำและมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่น มีความภาคภูมิใจในบทบาทของตนเอง ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น อบรม, อุปกรณ์, พัฒนาศูนย์เพิ่มรายได้จากการเป็นวิทยากร หรือจำหน่ายผลผลิต / พันธุ์พืชคุณภาพ

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่นได้เรียนรู้วิธีการเกษตรที่ถูกต้อง มีหลักวิชาการ จากตัวอย่างจริงในพื้นที่เข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องเดินทางไกลได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาเฉพาะด้านจาก เกษตรกรต้นแบบหรือเจ้าหน้าที่ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และแก้ปัญหาได้ตรงจุด สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรใกล้บ้าน ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนผ่านองค์ความรู้และอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มแปรรูป เกิดกิจกรรมในพื้นที่ เช่น การฝึกอบรม การทำแปลงสาธิต สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน ลดการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่ เพราะมีองค์ความรู้และอาชีพในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การทำเกษตรอินทรีย์ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ และมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว เนื่องจากเน้นการพึ่งพาธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น และลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ประโยชน์ของการทำเกษตรอินทรีย์ต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดิน
 - ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารกำจัดวัชพืชที่ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ
 - ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และอินทรีย์วัตถุ ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
 - ลดการพังทลายของหน้าดินด้วยการปลูกพืชคลุมดิน
- อนุรักษ์แหล่งน้ำ
 - ไม่ปล่อยสารเคมีตกค้างลงสู่แม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ
 - ช่วยรักษาคุณภาพน้ำให้ปลอดภัยต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม
 - ส่งเสริมการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เช่น การนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำ หรือทำระบบน้ำหยด
- รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
 - ไม่ใช้สารเคมีฆ่าแมลงหรือกำจัดวัชพืชที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่น
 - สนับสนุนระบบนิเวศที่สมดุล เช่น มีแมลงศัตรูธรรมชาติ ช่วยควบคุมแมลงศัตรูพืช
 - รักษาพันธุ์พืชพื้นเมือง และสัตว์ท้องถิ่น
- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - ลดการพึ่งพาสารเคมีที่ใช้พลังงานในการผลิตสูง
 - การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ช่วยกักเก็บคาร์บอนในดิน
 - ไม่เผาตอซังหรือวัสดุการเกษตร ลดควันและฝุ่นละออง
- สนับสนุนการเกษตรอย่างยั่งยืน
 - ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ
 - พึ่งพาวัสดุท้องถิ่น ลดต้นทุนและผลกระทบจากการขนส่ง
 - สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน ลดความเสี่ยงจากผลกระทบสิ่งแวดล้อมระยะยาว

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศพก. หรือ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการให้ความรู้และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับด้านการเกษตรของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญ เช่น ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ การวางแผนด้านการผลิต และการตลาด

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

การให้บริการของ ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) ในฐานะจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเกษตรกรและชุมชน โดยสามารถสรุปได้เป็นหัวข้อหลัก ๆ ดังนี้

๑) การเป็นจุดอบรมให้ความรู้

- จัดหลักสูตรอบรม สำหรับเกษตรกร เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การเลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- มี แปลงเรียนรู้ต้นแบบ ให้เห็นของจริงในพื้นที่ เช่น แปลงผัก การทำประมง เลี้ยงปลา หอย
- ใช้ สื่อการเรียนรู้ เช่น ป้ายแสดงข้อมูล สื่อวีดิทัศน์ แผ่นพับ เพื่อเสริมความเข้าใจ

๒)การเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน

- เปิดให้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานราชการ หรือกลุ่มเกษตรกร จากพื้นที่อื่น เข้ามาเรียนรู้
- จัด โปรแกรมศึกษาดูงาน ที่ครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การจัดการผลผลิต ไปจนถึงการตลาด
- นำเสนอ แนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การใช้ BCG Model หรือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓)การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

- มี ครู ศพก. หรือวิทยากรประจำศูนย์ ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบ ถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรง
- ทำหน้าที่ ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน เช่น เทคนิคการเพาะกล้า การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การควบคุมศัตรูพืชโดยการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์
- ร่วมเป็น วิทยากรในการอบรมของหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ

๔)ประโยชน์จากการให้บริการเหล่านี้

- เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
- เสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน และนอกพื้นที่
- เป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่ โดยศวก. ให้บริการด้านการแก้ไขปัญหทางการเกษตรในหลายด้าน ดังนี้:

- (๑) ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ – แนะนำการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์
- (๒) ปัญหาน้ำไม่เพียงพอ – ส่งเสริมระบบน้ำหยด การใช้น้ำอย่างประหยัด การสร้างแหล่งน้ำใช้
- (๓) ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช – แนะนำการใช้ชีวภัณฑ์ ปลอดภัยสารเคมี
- (๔) ปัญหาผลผลิตตกต่ำ – สอนเทคนิคเพิ่มผลผลิต และการแปรรูป
- (๕) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง – ถ่ายทอดเทคโนโลยีลดต้นทุน
- (๖) ปัญหาการตลาด – เชื่อมโยงตลาด เพิ่มช่องทางจำหน่าย
- (๗) ปัญหาความรู้ไม่ทันสมัย – จัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ
- (๘) ปัญหาแรงงานขาดแคลน – ส่งเสริมเครื่องจักรกลการเกษตร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร : การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรของ ศวก. มีดังนี้

- (๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเกษตร – ผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ โซเชียลมีเดีย และเอกสารแจก
- (๒) แจ้งเตือนภัยธรรมชาติ/ศัตรูพืช – ให้ข้อมูลพยากรณ์อากาศ โรคแมลงระบาด
- (๓) ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ – โดยครู ศวก. และเจ้าหน้าที่เกษตร
- (๔) บริการเอกสารวิชาการ – คู่มือเกษตร แผ่นพับ สื่อความรู้
- (๕) แนะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม – เช่น การใช้โดรน เครื่องจักรกลสมัยใหม่
- (๖) จัดอบรมและสาธิต – ถ่ายทอดเทคนิคการผลิตและการแปรรูป
- (๗) ให้ข้อมูลต้นทุน-ผลตอบแทน – เพื่อการวางแผนการผลิตที่คุ้มค่า

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้จาก ศวก. สู่การปฏิบัติของเกษตรกร มีดังนี้

- (๑) ถ่ายทอดความรู้ผ่านครู ศวก.
- (๒) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่
- (๓) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบทำจริงในแปลงต้นแบบ
- (๔) สาธิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีเกษตร
- (๕) ส่งเสริมให้เกษตรกรนำความรู้ไปทดลองใช้
- (๖) ติดตามและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง
- (๗) ขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรและชุมชน
- (๘) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกษตรกร

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงาน มีดังนี้

- (๑) ร่วมวางแผนพัฒนาการเกษตรกับชุมชน
- (๒) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่
- (๓) ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร
- (๔) สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- (๕) ร่วมจัดงานนิทรรศการและกิจกรรมสาธิต
- (๖) ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปสินค้า
- (๗) สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือตำบล
- (๘) ส่งเสริมให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในภาคเกษตร

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการ ศพก. มีดังนี้:

- (๑) กำหนดทิศทางและแผนการดำเนินงานของศูนย์
- (๒) ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- (๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์
- (๔) สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (๕) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชน
- (๖) เป็นแบบอย่างและผู้นำในการพัฒนาเกษตรในพื้นที่
- (๗) รายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๘) ส่งเสริมการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรรายอื่น

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- (๑) ได้ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรในชุมชน
- (๒) เป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ที่เข้มแข็ง
- (๓) ส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (๔) สร้างเครือข่ายเกษตรกรและชุมชนให้เข้มแข็ง
- (๕) ได้เห็นผลลัพธ์การพัฒนาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่
- (๖) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก
- (๗) สร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วม
- (๘) ได้รับความไว้วางใจและการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงาน ๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความ เป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- (๑) เป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชนอย่างเป็นทางการ
- (๒) ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- (๓) เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมและอบรมต่าง ๆ
- (๔) ช่วยแก้ไขปัญหาและประสานความร่วมมือในชุมชน
- (๕) เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำเกษตรและอนุรักษ์ทรัพยากร
- (๖) มีบทบาทเป็นผู้นำทางความคิดและแรงจูงใจในชุมชน
- (๗) สนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วม
- (๘) สร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- (๑) ทຸ່ມเวลาและร่างกายเพื่อพัฒนาชุมชน
- (๒) เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- (๓) ยอมรับฟังและแก้ไข้ปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่
- (๔) ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนส่วนตัว
- (๕) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือในชุมชน
- (๖) เป็นตัวอย่างในการทำงานเพื่อส่วนรวม
- (๗) รับผิดชอบต่อการดำเนินงานของศูนย์อย่างเต็มที่
- (๘) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นมีจิตสาธารณะ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ทุกอย่างทำด้วยใจ สิ้นค้าปลอดภัยเพื่อผู้บริโภค”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นางสาวขวัญสุดา ทาบุตรดา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอพนา
- นายจิรวัฒน์ คล่องดี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ
- เกษตรกรต้นแบบ
- ศูนย์เครือข่าย และสมาชิกศูนย์เรียนรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน
- หน่วยงานภาคีเครือข่าย ที่สนับสนุนศูนย์เรียนรู้

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ใช้กระบวนการถอดบทเรียนแบบผสมผสาน ดังนี้

- (๑) รวบรวมข้อมูล - การเก็บข้อมูลจากกิจกรรมหรือโครงการ เช่น แบบสอบถาม สัมภาษณ์
- (๒) วิเคราะห์ข้อมูล - ประเมินผลข้อดี ข้อจำกัด และปัญหาที่พบ
- (๓) จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - ให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องร่วมพูดคุยและสะท้อนความคิดเห็น
- (๔) จัดทำรายงานสรุปบทเรียน - เขียนเป็นข้อ ๆ เพื่อเก็บเป็นฐานความรู้
- (๕) ใช้แบบฟอร์มบันทึกบทเรียน - เพื่อให้มีข้อมูลเป็นระบบและง่ายต่อการติดตาม

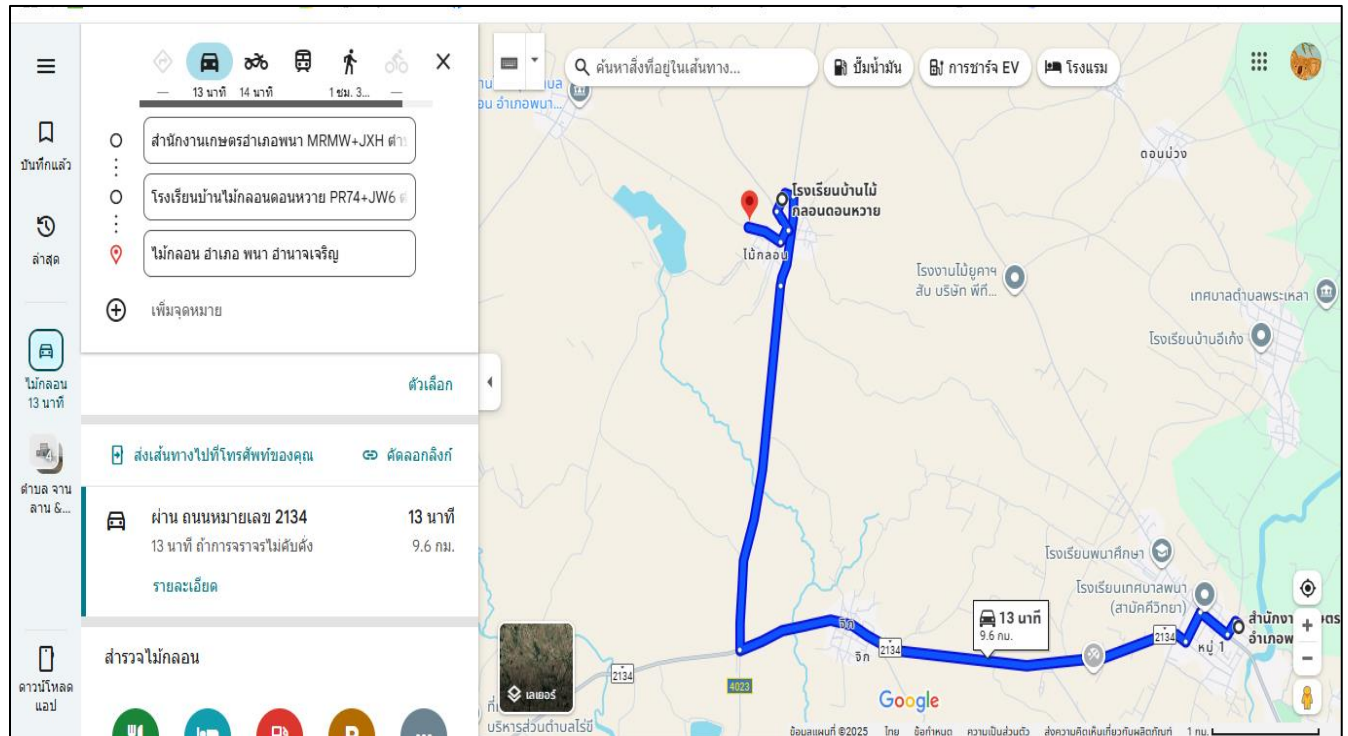

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

-ไม่มี-

ภาคผนวก

แผนที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพ.หลัก)
 นายนราธิป แก้วกล้า หมู่ ๑ ตำบลไม้กลอน อำเภอนา จังหวัดอำนาจเจริญ

**เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ**

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรม	หมู่	ตำบล
1	ศูนย์ภูภักดิ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	9	ไม้กลอน
2	นายทรงวุฒิ แฉ่งบำรุง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	13	ไม้กลอน
3	ศจช.	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	4	จานลาน
4	นายนิพล สารทอง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	3	จานลาน
5	นายวัฒนา บริสุทธิ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	13	จานลาน
6	นายทินกร มาสู่	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	6	จานลาน
7	นายสมศักดิ์ อุทธา	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	3	พนา
8	ศูนย์เรียนรู้ด้านการสหกรณ์อำเภอพนา	ศูนย์เรียนรู้ด้านสหกรณ์	10	พระเหลา
9	ศูนย์เรียนรู้ด้านการสหกรณ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านสหกรณ์	6	ไม้กลอน
10	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล (มะพร้าว)	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	5	พนา
11	นางณัฐภักดิ์ ชะโน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	5	พนา
12	ศูนย์หม่อนไหมและการแปรรูปบ้านเสารีก	ศูนย์เรียนรู้ด้านหม่อนไหม	5	พระเหลา
13	ศูนย์นายวุฒิ ศิริพันธ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	15	จานลาน
14	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเสียวาสดี	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	11	พนา
15	ศูนย์นายสงัด บรรลือ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	5	พนา
16	ศูนย์นางสายใจ สิงห์ชา	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ดอกไม้ประดับ	12	ไม้กลอน
17	ศูนย์แสงจันทร์ฟาร์ม	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	15	ไม้กลอน
18	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสมบ้านเสารีก	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	5	พระเหลา
19	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมงบ้านสว่างนาฝาย	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	9	พระเหลา
20	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม บ้านจานลาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	9	จานลาน
21	ศูนย์เรียนรู้สับปะรด บ้านศรีคุณ	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	7	จานลาน
22	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน ม.3,4 ต.พระเหลา	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	3	พระเหลา
23	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	2	พนา
24	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	2	พระเหลา
25	ศูนย์นายพุทธิ โคกโพธิ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	15	ไม้กลอน